

ระเบียบวิธีวิจัยและลักษณะทั่วไปของข้อมูล

แหล่งที่มาของข้อมูล

ในการศึกษาเรื่องลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรของผู้ป่วยแท้งที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ผู้ศึกษาได้อาศัยข้อมูลจากหน่วยเวชระเบียน-สถิติของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ซึ่งมีสตรีที่ป่วยจากการแท้งและทำแท้งในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาคือ นับตั้งแต่ 1 มกราคม 2527 ถึง 31 ธันวาคม 2531 มีจำนวนสตรีที่เป็นตัวอย่าง 1,565 ราย ในจำนวนนี้เป็นสตรีที่ทำแท้งตามข้อบ่งชี้ของแพทย์ และมีได้พักค้างคืนในโรงพยาบาล 121 ราย ซึ่งข้อมูลส่วนนี้ได้มาจากหน่วยวางแผนครอบครัว และสมุดบันทึกในท้องผ่าตัดของแผนกสูติรีเวชกรรม โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ถึงแม้ว่าข้อมูลส่วนนี้จะไม่ละเอียด แต่ผู้ศึกษาเห็นว่ายังมีบางส่วนที่นำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น ใบแจ้งของการชี้ให้เห็นถึงลักษณะที่แตกต่างกันของสตรีกลุ่มที่ทำแท้งตามข้อบ่งชี้ของแพทย์ กับกลุ่มการแท้งประเภทอื่น ๆ คือกลุ่มแท้งเองตามธรรมชาติ กลุ่มทำแท้งผิดกฎหมาย โดยเฉพาะในเรื่องของอันตรายจากการทำแท้ง และการใช้เวลานานในการรักษาตัวในโรงพยาบาลจะน้อยกว่าการแท้งชนิดอื่นดังกล่าว

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การเลือกตัวอย่าง การศึกษาครั้งนี้เลือกเฉพาะสตรีที่เข้ารับการรักษาด้วยเรื่องแท้งทุกชนิดตลอดจนการตั้งครรภ์ที่ผิดปกติจนเป็นสาเหตุให้แท้งหรือแพทย์จำเป็นต้องทำให้การตั้งครรภ์สิ้นสุดลง ซึ่งการตั้งครรภ์ที่ผิดปกติดังกล่าว ได้แก่ การตั้งครรภ์ไข่ปลาอุก และการตั้งครรภ์นอกมดลูก โดยเก็บตัวอย่างภายในระยะเวลาที่ระบุดังกล่าว แต่ถ้าเป็นสตรีที่เคยมาป่วยด้วยเรื่องแท้งก่อนวันที่ 1 มกราคม 2527 และต่อมามีโรคแทรกซ้อนจากสาเหตุเดิมจึงต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลอีก ถึงแม้จะอยู่ในเวลาที่ศึกษาก็จะไม่ตกเป็นตัวอย่าง เช่น กรณีที่สตรีแท้งครรภ์ไข่ปลาอุก ก่อน 1 มกราคม 2527 และในวันที่ 1 มกราคม 2527 กลับเข้าโรงพยาบาลอีกเพื่อรับการรักษาต่อ (chemo therapy) ก็จะไม่ตกเป็นตัวอย่างเพราะถือว่าการเข้าโรงพยาบาลครั้งหลังเป็นเหตุสืบเนื่องจากการแท้งครั้งแรกคือ ก่อน 1 มกราคม 2527

2. ถ้าสตรีแท้งซ้ำๆ ในระยะ 5 ปีที่ทำการศึกษาก็จะนับเป็น 1 case คือนับครั้งสุดท้ายที่เข้าโรงพยาบาล ส่วนการแท้งก่อนหน้านั้นจะคิดเป็นการแท้งในอดีต ไม่ว่าจะเคยแท้งจากที่ใดก็ตาม

จากเงื่อนไขในการเลือกกรณีศึกษาดังกล่าวทำให้ได้จำนวนสตรีตัวอย่างทั้งสิ้น 1,565 ราย แบ่งเป็นแท้งเองตามธรรมชาติ 404 ราย ทำแท้งเพื่อการรักษา 663 ราย (ทำแท้งโดยมีข้อบ่งชี้ของแพทย์ 155 ราย ตั้งครรภ์นอกมดลูก 416 ราย และตั้งครรภ์ไขปลาคอก 92 ราย) ทำแท้งผิดกฎหมาย 497 ราย และทำแท้งโดยแพทย์เจ้าของไม่ระบุประเภทของการแท้ง 1 ราย

ข้อจำกัดของข้อมูล

โดยเหตุที่การศึกษาคั้งนี้ใช้ข้อมูลย้อนหลัง จึงทำให้ข้อมูลมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ทั้งนี้เนื่องมาจากลักษณะพิเศษของเรื่องที่จะต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมักจะไม่มีมีการเปิดเผยความเป็นจริงให้กับแพทย์ได้รับทราบเกี่ยวกับตัวผู้ป่วย และอีกประการหนึ่งเนื่องจากแพทย์ผู้บันทึกประวัติผู้ป่วยเองมิได้บันทึกไว้ ทำให้ข้อมูลส่วนสำคัญขาดหายไป ซึ่งมีผลต่อความเชื่อถือได้ของข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ อาทิ ระดับการศึกษา และรายได้ ซึ่งไม่มีบันทึกไว้ในรายงานประวัติผู้ป่วย การบันทึกอาชีพที่ไม่ได้ระบุให้ชัดเจน เช่น อาชีพรับจ้าง แต่ไม่ระบุว่ารับจ้างอะไร สถานภาพสมรสที่รายงานอาจเชื่อถือไม่ได้ หรือแม้แต่สถานที่อยู่ปัจจุบัน ทำให้ผู้ศึกษาต้องใช้ข้อมูลอื่นๆ เข้ามาประกอบการวิเคราะห์ เช่น ข้อมูลการบรรจุชั้นของตึกที่รักษาพยาบาลของผู้ป่วยมาเป็นเครื่องประกอบฐานะทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้จะให้การศึกษาคั้งนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้นกว่าการที่จะยึดเอาเฉพาะรายงาน หรือข้อมูลที่บันทึกโดยแพทย์หรือพยาบาลที่ทำการรักษาผู้ป่วยนั้นๆ เท่านั้น การวิเคราะห์คั้งนี้ยังได้รวบรวมกรณีตัวอย่าง จากงานของนักสังคมสงเคราะห์ในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เข้ามาประกอบในการศึกษาคั้งนี้ โดยที่นักสังคมสงเคราะห์ได้ซักประวัติเกี่ยวกับสถานที่อยู่ อาชีพ และรายได้ของสามีของสตรีที่ทำแท้งผิดกฎหมาย แล้วเข้ารับการรักษาด่วนในโรงพยาบาล และไม่มีเงินจ่ายค่ารักษาพยาบาล จำเป็นต้องขอรับการสงเคราะห์จากแผนกสังคมสงเคราะห์ ซึ่งกรณีศึกษาเหล่านี้ได้ใช้ เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์เพิ่มเติม เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางหรือให้ภาพกว้างๆ เกี่ยวกับลักษณะของผู้ทำแท้งผิดกฎหมาย และเป็นกลุ่มที่ควรจะได้รับบริการดูแลแก้ไขเป็นพิเศษมากกว่าสตรีที่แท้งกลุ่มอื่นๆ จากการตรวจสอบข้อมูลคร่าวๆ จากแผนกสังคมสงเคราะห์พบว่า ในแต่ละปีจะมีประมาณ 15 รายที่ขอรับการสงเคราะห์ และสำหรับกรณีที่มีอาการรุนแรงมาก จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก ซึ่งผู้ป่วยไม่สามารถจ่ายค่ายาได้ พยาบาลและ

แพทย์ผู้รักษาจำเป็นต้องเขียนเสนอขออนุมัติตั้งค่างานเงินค่ายาประมาณปีละ 12-15 ราย ในจำนวนผู้ป่วยดังกล่าวพบว่าเป็นสตรีที่อยู่ในกลุ่มเศรษฐกิจระดับต่ำ เช่น สามีมียาอาชีพกรรมกร ลูกจ้างขายของ กระเป่ารถเมล์ ทหารเกณฑ์ หรือบางครั้งสามิตกงาน ส่วนตัวผู้ป่วยเองพบว่าส่วนใหญ่ทำงานบ้าน ไม่มีรายได้ และเป็นลูกจ้างโรงงาน นอกจากนี้มีนักเรียน และพบว่าประมาณร้อยละ 20 ของสตรีผู้ป่วยนี้แยกทางกับสามี หรือฝ่ายชายไม่ยอมรับ และจากการสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องคือ แพทย์ พยาบาล และนักสังคมสงเคราะห์ พบว่า ผู้ป่วยส่วนมากร้อยละ 90 เป็นผู้มีการศึกษาไม่เกินชั้นประถมศึกษา และรายได้ต่ำ ทั้งหมดนี้ผู้ศึกษาคาดว่าจะใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากรายงานได้ดียิ่งขึ้น (แสดงตารางข้อมูลไว้ในภาคผนวก)

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และประวัติทางพฤติกรรมและการคุมกำเนิด ส่วนตัวแปรตามคือ ชนิดของการแท้ง คือการแท้งเอง, การทำแท้งมีข้อบ่งชี้ของแพทย์หรือการทำแท้งเพื่อการรักษา, การแท้งหรือทำแท้งเนื่องจากการตั้งครรภ์ผิดปกติ, การทำแท้งผิดกฎหมาย ซึ่งลักษณะข้อมูลที่ได้นั้นสามารถระบุชนิดของการแท้งได้ชัดเจน เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์เบื้องต้น จะใช้ตารางไขว้ร้อยละ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยค่าสถิติไคสแควร์ (X^2)

ลักษณะทั่วไปของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ลักษณะทางประชากรโดยทั่วไป

อายุ : ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้คือ สตรีที่แท้งหรือทำแท้งที่เข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ซึ่งมีอายุระหว่าง 13-49 ปี โดยเฉลี่ยมีอายุ 25 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 20-29 ปีถึงร้อยละ 58.0 กลุ่มรองลงมาคือกลุ่มอายุ 30-39 ปีร้อยละ 23.6 กลุ่มอายุต่ำกว่า 19 ปีมีร้อยละ 15.6 และกลุ่มสุดท้ายของวัยเจริญพันธุ์คือ กลุ่มอายุ 40-49 ปีมีเพียงร้อยละ 2.8 ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามอายุ

อายุของสตรีที่แท้ง (ปี)	ร้อยละ (จำนวน)
ต่ำกว่า 19	15.6 (243)
20 - 29	58.0 (905)
30 - 39	23.6 (369)
40 - 49	2.8 (44)
รวม	100.0 (1561)
ค่าเฉลี่ยของอายุสตรีที่แท้ง	25.9

สถานภาพสมรส : พบว่าสตรีส่วนใหญ่กำลังอยู่กับสามีร้อยละ 89.1 ที่เหลือนอกนั้นมิ
สถานภาพสมรส โสด แยก หย่า หม้าย ร้อยละ 10.9 ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรสของสตรีที่แท้ง	ร้อยละ (จำนวน)
โสด, หม้าย, หย่า, แยก	10.9 (160)
คู่	89.1 (1303)
รวม	100.0 (1463)

ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจสังคม

อาชีพ : จากตารางที่ 3 พบว่า สตรีที่แท้งส่วนใหญ่ร้อยละ 53.2 มีอาชีพรับจ้างและค้าขาย รองลงมาคือแม่บ้านซึ่งไม่มีรายได้ร้อยละ 34.2 และกลุ่มวิชาชีพ นักเรียน นักศึกษาร้อยละ 8.3 กลุ่มสุดท้ายคืออาชีพเกษตรกรมีร้อยละ 4.4

ตารางที่ 3 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพของสตรีที่แท้ง	ร้อยละ (จำนวน)
แม่บ้าน	34.2 (462)
รับจ้าง, ค้าขาย, อื่นๆ	53.2 (719)
วิชาชีพ, นักเรียน, นักศึกษา	8.3 (112)
เกษตรกร	4.4 (59)
รวม	100.0 (1352)

ชั้นบรรจุผู้ป่วย : สตรีที่แท้งส่วนมากจะเข้าบรรจุในชั้นสามมีผู้ร้อยละ 71.7 บรรจุชั้นหนึ่งร้อยละ 13.1 และบรรจุชั้นพิเศษเพียงร้อยละ 7.5 นอกนั้นไม่ได้รับไว้ค้างคืนในโรงพยาบาลประมาณร้อยละ 7.7 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามชั้นบรรจุผู้ป่วย

ชั้นบรรจุผู้ป่วย	ร้อยละ (จำนวน)
ไม่ได้รับไว้ในโรงพยาบาล	7.7 (121)
ชั้นสามัญ	71.7 (1122)
ชั้นหนึ่ง	13.1 (205)
ชั้นพิเศษ	7.5 (117)
รวม	100.0 (1352)

สถานที่อยู่ปัจจุบัน : พบว่าสถานที่อยู่ปัจจุบันของผู้ป่วยที่แท้งเหล่านี้ ส่วนมากอยู่ใน กรุงเทพฯ ร้อยละ 64.9 นอกนั้นร้อยละ 35.1 อยู่ในเขตปริมณฑลและต่างจังหวัด ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามสถานที่อยู่ปัจจุบัน

สถานที่อยู่ปัจจุบัน	ร้อยละ (จำนวน)
กรุงเทพฯ	64.9 (967)
ปริมณฑลและต่างจังหวัด	35.1 (522)
รวม	100.0 (1489)

ภูมิภาคเพิ่มเติม : จากตารางที่ 6 พบว่า สตรีที่แท้งส่วนมากเป็นสตรีที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดร้อยละ 63.3 นอกนั้นมีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพฯ และในเขตปริมณฑลร้อยละ 36.7

ตารางที่ 6 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามภูมิลำเนาเดิม

ภูมิภาคเพิ่มเติม	ร้อยละ (จำนวน)
กรุงเทพฯ, ปริมณฑล	36.7 (514)
ต่างจังหวัด	63.3 (885)
รวม	100.0 (1399)

ประวัติทางสูติกรรมและการคุมกำเนิด

จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ : เมื่อพิจารณาจากสตรีที่เคยแท้งหรือเคยทำแท้งที่ตกเป็นตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่เคยตั้งครรภ์มาก่อน คือ การแท้งครั้งนี้เป็นการตั้งครรภ์แรกร้อยละ 34.5 เป็นการตั้งครรภ์ที่ 2 ร้อยละ 28.2 เป็นการตั้งครรภ์ครั้งที่ 3 ร้อยละ 20.0 เป็นการตั้งครรภ์ครั้งที่ 4 หรือมากกว่าครั้งที่ 4 ร้อยละ 17.3 ซึ่งค่าเฉลี่ยของจำนวนครั้งการตั้งครรภ์ของสตรีที่ศึกษาคือ 2.4 ครั้ง ดังตารางที่ 7

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แต่ง จำแนกตามจำนวนครั้งของการตั้งครรภ์

จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์	ร้อยละ (จำนวน)
ครั้งที่ 1	34.5 (521)
ครั้งที่ 2	28.2 (427)
ครั้งที่ 3	20.0 (302)
ครั้งที่ 4	17.3 (262)
รวม	100.0 (1512)
ค่าเฉลี่ยจำนวนครั้งการตั้งครรภ์	2.4

จำนวนครั้งของการคลอด : เช่นเดียวกับจำนวนครั้งของการตั้งครรภ์คือ สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษาไม่เคยคลอดเลยมีร้อยละ 43.2 เคยคลอดมาแล้ว 1 ครั้งร้อยละ 28.4 เคยคลอดมาแล้ว 2 ครั้งร้อยละ 17.7 และเคยคลอดแล้ว 3 ครั้งหรือมากกว่าร้อยละ 10.7 ค่าเฉลี่ยของจำนวนครั้งของการคลอดของสตรีคือ 1.1 ครั้ง ดังตารางที่ 8

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แต่ง จำแนกตามจำนวนครั้งของการคลอด

จำนวนครั้งของการคลอด	ร้อยละ (จำนวน)
ไม่เคยคลอด	43.2 (653)
คลอดครั้งที่ 1	28.4 (429)
คลอดครั้งที่ 2	17.7 (268)
คลอดครั้งที่ 3 หรือมากกว่า	10.7 (162)
รวม	100.0 (1512)
ค่าเฉลี่ยจำนวนครั้งของการคลอด	1.1

จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ : จากตารางที่ 9 พบว่า สตรีกลุ่มที่แต่งหรือทำแต่งที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ จำนวนน้อยคือ 1-2 คนมีร้อยละ 45.8 และกลุ่มรองลงมาคือ สตรีที่ยังไม่มีบุตรร้อยละ 44.0 กลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มที่มีบุตร 3 คนขึ้นไปร้อยละ 10.2 ค่าเฉลี่ยของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เท่ากับ 1.0 คน

ตารางที่ 9 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แต่ง จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิต

จำนวนบุตรที่มีชีวิต	ร้อยละ (จำนวน)
ไม่มีบุตร	44.0 (666)
มี 1 - 2 คน	45.8 (692)
มี 3 คนขึ้นไป	10.2 (154)
รวม	100.0 (1512)
ค่าเฉลี่ยจำนวนบุตรที่มีชีวิต (คน)	1.0

ประวัติการแท้งในอดีต : จากกลุ่มสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้พบว่า มีสตรีที่ไม่เคยแท้งมาก่อนประมาณร้อยละ 77.2 และร้อยละ 22.8 เคยแท้งมาแล้วอย่างน้อย 1 ครั้ง ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามประวัติการแท้งในอดีต

การแท้งในอดีต	ร้อยละ (จำนวน)
ไม่เคยแท้งมาก่อน	77.2 (1168)
เคยแท้ง	22.8 (344)
รวม	100.0 (1512)

จำนวนครั้งของการแท้งในอดีต : ในจำนวนสตรีที่เคยแท้งในอดีต พบว่า ส่วนมาก (ร้อยละ 73.0) เคยแท้ง 1 ครั้ง ส่วนอีกร้อยละ 27.0 เคยแท้งมากกว่า 1 ครั้ง คือระหว่าง 2-11 ครั้ง ค่าเฉลี่ยของจำนวนครั้งที่เคยแท้งในอดีตเท่ากับ 1.48 ครั้ง ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามจำนวนครั้งของการแท้งในอดีต

จำนวนครั้งของการแท้งในอดีต	ร้อยละ (จำนวน)
เคยแท้ง 1 ครั้ง	73.0 (252)
เคยแท้ง 2 - 11 ครั้ง	27.0 (93)
รวม	100.0 (345)
ค่าเฉลี่ยจำนวนครั้งของการแท้ง	1.48

ชนิดของการแข่งขันอดีต : จากตารางที่ 12 พบว่า ส่วนใหญ่การแข่งขันอดีตของสตรีเหล่านี้เป็นการแข่งเองตามธรรมชาติร้อยละ 50.3 รองลงมาคือการทำแท้งผิดกฎหมายร้อยละ 39.8 และที่เหลือคือร้อยละ 9.9 เป็นการทำให้แท้งเพื่อการรักษา

ตารางที่ 12 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามชนิดของการแข่งขันอดีต

ประเภทการแข่งขันอดีต	ร้อยละ (จำนวน)	
แข่งเองตามธรรมชาติ	50.3	(91)
ทำให้แท้งเพื่อการรักษา	9.9	(18)
ทำให้แท้งผิดกฎหมาย	39.8	(72)
รวม	100.0	(181)

การคุมกำเนิดในอดีต : พบว่าสตรีที่ศึกษานี้มีการคุมกำเนิดในอดีตร้อยละ 34.1 และไม่เคยคุมกำเนิดร้อยละ 28.3 และประมาณร้อยละ 37.5 ที่ไม่ระบุว่าเคยใช้การคุมกำเนิดในอดีตหรือไม่ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามการคุมกำเนิดในอดีต

การคุมกำเนิดในอดีต	ร้อยละ (จำนวน)	
ไม่เคยคุมกำเนิด	28.3	(441)
เคยคุมกำเนิด	34.1	(532)
ไม่ตอบ	37.5	(585)
รวม	100.0	(1558)

วิธีคุมกำเนิดที่เคยใช้ : จากตารางที่ 14 พบว่า ในกลุ่มของสตรีที่เคยใช้วิธีคุมกำเนิดนั้น ร้อยละ 86.9 ใช้วิธีคุมกำเนิดชนิดชั่วคราวแต่มีประสิทธิภาพพอสมควร (คือการกินยาเม็ดคุมกำเนิด ยาฉีด และห่วงอนามัย) ส่วนกลุ่มที่ใช้วิธีคุมกำเนิดถาวรคือ หมันหญิง หมันชาย และเกิดผิดพลาดจนตั้งครรภ์มีร้อยละ 8.9 และที่เหลือร้อยละ 4.2 ใช้วิธีที่ด้อยประสิทธิภาพลงไปคือ ถุงยาง นับระยะปลอดภัย หลังภายนอก หรือใช้รวมๆ กันหลายวิธี

ตารางที่ 14 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามวิธีคุมกำเนิดที่เคยใช้

วิธีคุมกำเนิดที่เคยใช้	ร้อยละ (จำนวน)
ยาเม็ด, ยาฉีด, ใส่ห่วง	86.9 (459)
ถุงยาง, นับระยะปลอดภัย, หลังภายนอก, มากกว่า 1 วิธี	4.2 (22)
หมันหญิง หมันชาย	8.9 (47)
รวม	100.0 (528)

วิธีคุมกำเนิดที่ใช้ในระยะ 3 เดือนก่อนตั้งครรภ์ : เช่นเดียวกับจากตารางที่ 14 คือ ร้อยละ 78.9 ใช้วิธีคุมกำเนิดแบบชั่วคราวและมีประสิทธิภาพพอสมควร ผู้ที่ทาหมันหญิง หรือสามีทาหมันชายแล้วเกิดการตั้งครรภ์ขึ้นมีร้อยละ 13.9 นอกนั้นร้อยละ 7.3 ใช้วิธีที่ด้อยประสิทธิภาพ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แจ้ง จำแนกตามวิธีคุมกำเนิดที่ใช้ในระยะ 3 เดือนก่อนตั้งครรภ์

วิธีคุมกำเนิดที่ใช้ในระยะ 3 เดือนก่อนตั้งครรภ์	ร้อยละ (จำนวน)
ยาเม็ด, ยาฉีด, ใส่ห่วง	78.9 (261)
ถุงยาง, นับระยะปลอดภัย, หลังภายนอก, มากกว่า 1 วิธี	7.3 (24)
หมั้นหญิง หมั้นชาย	13.9 (46)
รวม	100.0 (331)

ตั้งครรภ์ขณะที่ใช้วิธีคุมกำเนิดชนิดต่างๆ : จากตารางที่ 16 พบว่า สตรีเหล่านี้ตั้งครรภ์ขณะที่ใช้วิธีคุมกำเนิดแบบชั่วคราวและมีประสิทธิภาพร้อยละ 61.4 ส่วนการคุมกำเนิดถาวรร้อยละ 31.0 และคุมกำเนิดแบบไม่มีประสิทธิภาพร้อยละ 7.6

จากตัวเลขดังกล่าวจะเห็นได้ว่า แม้จะใช้วิธีคุมกำเนิดที่มีประสิทธิภาพ เช่น การทำหมั้นหญิงและหมั้นชาย แต่ยังคงมีการล้มเหลวทำให้เกิดการตั้งครรภ์ขึ้นได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะความไม่เข้าใจในการปฏิบัติตนของคู่สมรส เช่น หลังจากทำหมั้นชายแล้วจะต้องคุมกำเนิดด้วยวิธีอื่นไปก่อน 3-6 เดือน (คือจนกว่าจะตรวจไม่พบอสุจินน้ำเชื้อ จึงจะปลอดภัย) สำหรับการทำหมั้นหญิงนั้นที่จริงแล้วมีผลใช้ได้ทันที แต่ก็ยังมีบางรายที่ท้อริ่งไข่งกลับมาต่อตั้งเดิม ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ได้ ส่วนในเรื่องการคุมกำเนิดชั่วคราวชนิดมีประสิทธิภาพ ได้แก่ ยาเม็ด, ยาฉีด และใส่ห่วงอนามัย ถ้าสตรีผู้นั้นปฏิบัติโดยถูกต้อง เชื่อว่าอัตราความล้มเหลวน่าจะลดน้อยลง เพราะจากประสบการณ์ที่ผ่านมาพบว่าไม่ได้ปฏิบัติเคร่งครัด เช่น ลืมรับประทานยา ลืมมาฉีดยาตามกำหนด หรือใส่ห่วงแล้วไม่เคยมาตรวจตามที่แพทย์นัด เป็นต้น

ตารางที่ 16 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามชนิดของการคุมกำเนิดที่ใช้และล้มเหลวจนเกิดการตั้งครรภ์ต่างๆ

การคุมกำเนิดชนิดต่างๆ	ร้อยละ	(จำนวน)
ยาเม็ด, ยาฉีด, ใสห่วง	61.4	(89)
ถุงยาง, นีบระยะปลอดถัย, หลังภายนอก, มากกว่า 1 วิธี	7.6	(11)
หมันหญิง หมันชาย	31.0	(45)
รวม	100.0	(145)

การใช้วิธีคุมกำเนิดหลังแท้งครั้งนี้ : หลังจากการแท้งครั้งนี้แล้ว สตรีส่วนมาก (ร้อยละ 54.7) ใช้วิธีคุมกำเนิดถาวรคือ ทำหมันหญิง หมันชาย หรือตัดปีกมดลูกทั้ง 2 ข้างเนื่องจากตั้งครรภ์นอกมดลูกถึง 2 ครั้ง รองลงมาคือการใช้วิธีคุมกำเนิดชั่วคราว (กินยา ฉีดยา ใสห่วงอนามัย) คือ ร้อยละ 35.2 ที่เหลือคือร้อยละ 10.1 ปริญญาหน่วยวางแผนครอบครัว ดังแสดงไว้ในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามการใช้วิธีคุมกำเนิดหลังแท้งครั้งนี้

การคุมกำเนิด (หลังแท้ง)	ร้อยละ	(จำนวน)
ยาเม็ด, ยาฉีด, ใสห่วง	35.2	(164)
หมันหญิง, หมันชาย, ตัดท่อรังไข่ 2 ข้าง	54.7	(255)
ปริญญาหน่วยวางแผนครอบครัว	10.1	(47)
รวม	100.0	(466)

อายุครรภ์ : ในกลุ่มสตรีที่ศึกษาร้อยละ 53.1 จะมีอายุครรภ์ต่ำกว่า 12 สัปดาห์ และร้อยละ 40.3 มีอายุครรภ์ 13-24 สัปดาห์ ร้อยละ 6.6 มีอายุครรภ์ 25-27 สัปดาห์ ค่าเฉลี่ยของอายุครรภ์ของสตรีเหล่านี้เท่ากับ 13.7 สัปดาห์ ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามอายุครรภ์

อายุครรภ์ (สัปดาห์)	ร้อยละ (จำนวน)
ต่ำกว่า 12	53.1 (786)
13 - 24	40.3 (596)
25 - 27	6.6 (97)
รวม	100.0 (1479)
อายุครรภ์เฉลี่ย	13.7 สัปดาห์

การรักษาของแพทย์ : พบว่าการรักษาของแพทย์ส่วนใหญ่ที่ให้กับสตรีที่แท้ง คือการดูดมดลูกร้อยละ 38.7 รองลงมาคือผ่าตัดและตัดปีกมดลูกร้อยละ 29.7 และให้ยาฉีด ยาเหน็บ และแท้งเองร้อยละ 19.0 กลุ่มสุดท้ายคือปรับประจำเดือนและใช้หลายวิธีร่วมกัน เช่น ใช้เครื่องดูดสูญญากาศและดูดมดลูก ใช้ยากระตุ้นและดูดมดลูก มีร้อยละ 12.6 ดังตัวเลขที่ปรากฏในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แห้ง จำแนกตามการรักษาของแพทย์

วิธีการรักษาของแพทย์	ร้อยละ (จำนวน)	
ปรับประจำเดือน, คุด, คุดและขุดมดลูก, ยากระตุ้นและขุดมดลูก	12.6	(193)
ขุดมดลูก	38.7	(593)
งัหายา, แห้งเอง, เหน็บยา	19.0	(292)
ผ่าตัดมดลูก, ตัดปีกมดลูก	29.7	(455)
รวม	100.0	(1533)

วิธีทำแห้งผิดกฎหมาย : พบว่าส่วนมากสตรีที่ทำแห้งผิดกฎหมายโดยใช้วิธีใส่สายยางมีมากถึงร้อยละ 55.6 รองลงมาคือร้อยละ 16.4 ฉีดยาและเหน็บยา ใช้วิธีบีบเค้นหรือเหยียบหน้าท้องมีร้อยละ 14.8 ที่มีน้อยที่สุดคือวิธีที่แพทย์แผนปัจจุบันใช้ ได้แก่ การใช้เครื่องสุญญากาศคุดหรือขุดมดลูก หรือทั้งคุดและขุดร้อยละ 13.2 ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แห้ง จำแนกตามวิธีทำแห้งผิดกฎหมาย

วิธีทำแห้งผิดกฎหมาย	ร้อยละ (จำนวน)	
ใส่สายยาง	55.6	(203)
ฉีดยา, เหน็บยา ฯลฯ	16.4	(60)
ขุด, คุด, หรือทั้งขุดและคุด	13.2	(48)
บีบ, เหยียบ	14.8	(54)
รวม	100.0	(365)

สถานที่ทำแท้ง : จากตารางที่ 21 พบว่า ผู้ป่วยมิได้ระบุสถานที่ทำแท้งชัดเจน เพียงแต่บอกคร่าวๆ ว่าในกรุงเทพฯ และบางครั้งมีบริการทำให้ถึงบ้านร้อยละ 60.1 อีกร้อยละ 39.9 สถานที่ทำแท้งอยู่ในเขตปริมณฑลและต่างจังหวัด

ตารางที่ 21 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามสถานที่ทำแท้ง

สถานที่ทำแท้ง	ร้อยละ	(จำนวน)
กรุงเทพฯ และที่บ้าน	60.1	(101)
ปริมณฑล และต่างจังหวัด	39.9	(67)
รวม	100.0	(168)

เหตุผลในการรักษาของแพทย์ : จากตารางที่ 22 พบว่า เหตุผลในการรักษาของแพทย์ส่วนใหญ่เป็นเหตุผลทางด้านสุขภาพมารดา ถูกข่มขืน ตั้งครรภ์ไม่ปลอดภัย ตั้งครรภ์นอกมดลูกร้อยละ 78.7 และจากการคุมกำเนิดล้มเหลวมีร้อยละ 11.8 ที่น้อยที่สุดคือ ทำแท้งเพราะเด็กพิการมีร้อยละ 9.5

ตารางที่ 22 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามเหตุผลในการรักษา

เหตุผลในการรักษา	ร้อยละ	(จำนวน)
สุขภาพมารดา, ข่มขืน, ตั้งครรภ์ไม่ปลอดภัย, ตั้งครรภ์นอกมดลูก	78.7	(513)
เด็กพิการ	9.5	(62)
คุมกำเนิดล้มเหลว	11.8	(77)
รวม	100.0	(652)

เหตุผลในการทำแท้งผิดกฎหมาย : เหตุผลของสตรีที่ทำแท้งผิดกฎหมาย ส่วนมากเป็นเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจร้อยละ 50.0 อีกร้อยละ 24.6 ทำแท้งเนื่องจากตนมีสถานภาพเป็นโสด นักศึกษา และโสด และร้อยละ 23.3 มีปัญหาทางด้านครอบครัว ดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามเหตุผลในการทำแท้งผิดกฎหมาย

เหตุผลในการทำแท้งผิดกฎหมาย	ร้อยละ (จำนวน)	
คุมกำเนิดล้มเหลว	2.1	(5)
ปัญหาครอบครัว	23.3	(56)
เศรษฐกิจ	50.0	(120)
โสด, หม้าย, หย่า, แยก, นักศึกษา, โสด	24.6	(59)
รวม	100.0	(240)

โรคแทรกซ้อน : ในกลุ่มสตรีที่ทำการศึกษานี้พบว่า ร้อยละ 58.3 ไม่มีโรคแทรกซ้อนที่มีโรคแทรกซ้อนคือ การติดเชื้อร้อยละ 24.7 และมีโรคแทรกอื่น ๆ อีกร้อยละ 17.0 ดังแสดงไว้ในตารางที่ 24

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามโรคแทรกซ้อน

โรคแทรกซ้อน	ร้อยละ	(จำนวน)
ไม่มีโรคแทรกซ้อน	58.3	(877)
ติดเชื้อ	24.7	(371)
อื่น ๆ	17.0	(255)
รวม	100.0	(1503)

ตัวแปรอื่น ๆ

จำนวนวันที่เข้ารับการรักษานในโรงพยาบาล : พบว่าร้อยละ 74.1 ของสตรีที่แท้งใช้ เวลาในการรักษาตัวในโรงพยาบาลประมาณ 2-7 วัน และอยู่โรงพยาบาล 8-14 วันร้อยละ 13.9 ส่วนกลุ่มที่อยู่เพียง 1 วัน (ไม่ได้รับไว้ค้างคืนในโรงพยาบาล) มีร้อยละ 7.7 กลุ่มสุดท้าย คือที่อยู่โรงพยาบาลนานเกิน 15 วันมีประมาณร้อยละ 4.3 ค่าเฉลี่ยในการเข้ารับการรักษานใน โรงพยาบาล 6.5 วัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามจำนวนวันที่อยู่โรงพยาบาล

จำนวนวันที่ เข้ารักษาตัวในโรงพยาบาล	ร้อยละ (จำนวน)
1 วัน	7.7 (121)
2 - 7 วัน	74.1 (1159)
8 - 14 วัน	13.9 (218)
15 วันขึ้นไป	4.3 (67)
รวม	100.0 (1565)
จำนวนวันโดยเฉลี่ยที่ เข้ารักษาตัวในโรงพยาบาล	6.5 วัน

ชนิดของการแท้ง : จากตารางที่ 26 พบว่า อัตราส่วนร้อยละของประเภทการแท้งชนิดต่าง ๆ มีดังนี้คือ สตรีที่แท้งเองตามธรรมชาติมีร้อยละ 25.8 ทำแท้งเพื่อการรักษาร้อยละ 42.4 และทำแท้งผิดกฎหมายร้อยละ 31.8

ตารางที่ 26 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่แท้ง จำแนกตามการวินิจฉัยของแพทย์

ประเภทของการแท้ง	ร้อยละ (จำนวน)
แท้งเองตามธรรมชาติ	25.8 (404)
ทำแท้งเพื่อการรักษา	42.4 (663)
ทำแท้งผิดกฎหมาย	31.8 (497)
รวม	100.0 (1564)